

Диференціювання функцій, які задано параметрично

Задача

Виключити t з рівнянь

$$\begin{cases} x = 8t^2 - 7 \\ y = 16t^2 + 4 \end{cases}$$

і визначити лінію, яку задає отримане рівняння.

З першого рівняння:

$$t^2 = \frac{x + 7}{8}.$$

З першого рівняння:

$$t^2 = \frac{x + 7}{8}.$$

Підставимо це значення t^2 до другого рівняння:

$$y = 16 \cdot \frac{x + 7}{8} + 4$$

З першого рівняння:

$$t^2 = \frac{x + 7}{8}.$$

Підставимо це значення t^2 до другого рівняння:

$$y = 16 \cdot \frac{x + 7}{8} + 4 \Rightarrow y = 2x + 18.$$

З першого рівняння:

$$t^2 = \frac{x + 7}{8}.$$

Підставимо це значення t^2 до другого рівняння:

$$y = 16 \cdot \frac{x + 7}{8} + 4 \Rightarrow y = 2x + 18.$$

Це рівняння задає пряму.

Задача

Дано рівняння руху точки

$$\begin{cases} x = 5t^2 \\ y = 3t \end{cases}$$

Визначити траєкторію точки.

Виключимо з рівнянь параметр t . Знайдемо з другого рівняння t і підставимо значення у перше рівняння:

$$t = \frac{y}{3}$$

Виключимо з рівнянь параметр t . Знайдемо з другого рівняння t і підставимо значення у перше рівняння:

$$t = \frac{y}{3} \Rightarrow x = 5 \cdot \left(\frac{y}{3}\right)^2$$

Виключимо з рівнянь параметр t . Знайдемо з другого рівняння t і підставимо значення у перше рівняння:

$$t = \frac{y}{3} \Rightarrow x = 5 \cdot \left(\frac{y}{3}\right)^2 \Rightarrow y^2 = \frac{9}{5}x.$$

Виключимо з рівнянь параметр t . Знайдемо з другого рівняння t і підставимо значення у перше рівняння:

$$t = \frac{y}{3} \Rightarrow x = 5 \cdot \left(\frac{y}{3}\right)^2 \Rightarrow y^2 = \frac{9}{5}x.$$

Траєкторія – парабола. Задані рівняння – параметричні рівняння параболи.

Яку лінію визначають рівняння

$$\begin{cases} x = r \cos t \\ y = r \sin t \end{cases} \quad (0 \leq t \leq \pi)?$$

Для виключення параметра t піднесемо обидві частини кожного з рівнянь у квадрат і складемо почленно рівняння:

$$x^2 = r^2 \cos^2 t; y^2 = r^2 \sin^2 t$$

Для виключення параметра t піднесемо обидві частини кожного з рівнянь у квадрат і складемо почленно рівняння:

$$x^2 = r^2 \cos^2 t; y^2 = r^2 \sin^2 t \Rightarrow x^2 + y^2 = r^2(\cos^2 t + \sin^2 t)$$

Для виключення параметра t піднесемо обидві частини кожного з рівнянь у квадрат і складемо почленно рівняння:

$$x^2 = r^2 \cos^2 t; y^2 = r^2 \sin^2 t \Rightarrow x^2 + y^2 = r^2(\cos^2 t + \sin^2 t) = r^2$$

Для виключення параметра t піднесемо обидві частини кожного з рівнянь у квадрат і складемо почленно рівняння:

$$x^2 = r^2 \cos^2 t; y^2 = r^2 \sin^2 t \Rightarrow x^2 + y^2 = r^2(\cos^2 t + \sin^2 t) = r^2 \Rightarrow y = \sqrt{r^2 - x^2}.$$

Для виключення параметра t піднесемо обидві частини кожного з рівнянь у квадрат і складемо почленно рівняння:

$$x^2 = r^2 \cos^2 t; y^2 = r^2 \sin^2 t \Rightarrow x^2 + y^2 = r^2(\cos^2 t + \sin^2 t) = r^2 \Rightarrow y = \sqrt{r^2 - x^2}.$$

Плюс вибрали, оскільки для $0 \leq t \leq \pi$ $\sin t \geq 0$, а отже, $y \geq 0$.

Для виключення параметра t піднесемо обидві частини кожного з рівнянь у квадрат і складемо почленно рівняння:

$$x^2 = r^2 \cos^2 t; y^2 = r^2 \sin^2 t \Rightarrow x^2 + y^2 = r^2(\cos^2 t + \sin^2 t) = r^2 \Rightarrow y = \sqrt{r^2 - x^2}.$$

Плюс вибрали, оскільки для $0 \leq t \leq \pi$ $\sin t \geq 0$, а отже, $y \geq 0$. Отже, крива є півколом з центром у початку координат, яку розташовано у верхній півплощині.

Виключити параметр t з рівнянь і визначити тип кривої

$$\begin{cases} x = 3 \sin t^2 \\ y = 3 \cos t^2 \end{cases}$$

Розв'язати самостійно.

Задача

Знайти похідну y'_x від функції, заданої параметрично:

$$\begin{cases} x = \frac{a \sin t}{1+b \cos t} \\ y = \frac{c \cos t}{1+b \cos t} \end{cases}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = a \frac{\cos t(1 + b \cos t) - (-b \sin t) \sin t}{(1 + b \cos t)^2}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = a \frac{\cos t(1 + b \cos t) - (-b \sin t) \sin t}{(1 + b \cos t)^2} \Rightarrow x'_t = \frac{a(\cos t + b)}{(1 + b \cos t)^2}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = a \frac{\cos t(1 + b \cos t) - (-b \sin t) \sin t}{(1 + b \cos t)^2} \Rightarrow x'_t = \frac{a(\cos t + b)}{(1 + b \cos t)^2}$$

$$y'_t = c \frac{-\sin t(1 + b \cos t) - (-b \sin t) \cos t}{(1 + b \cos t)^2}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = a \frac{\cos t(1 + b \cos t) - (-b \sin t) \sin t}{(1 + b \cos t)^2} \Rightarrow x'_t = \frac{a(\cos t + b)}{(1 + b \cos t)^2}$$

$$y'_t = c \frac{-\sin t(1 + b \cos t) - (-b \sin t) \cos t}{(1 + b \cos t)^2} \Rightarrow y'_t = -c \frac{\sin t}{(1 + b \cos t)^2}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = a \frac{\cos t(1 + b \cos t) - (-b \sin t) \sin t}{(1 + b \cos t)^2} \Rightarrow x'_t = \frac{a(\cos t + b)}{(1 + b \cos t)^2}$$

$$y'_t = c \frac{-\sin t(1 + b \cos t) - (-b \sin t) \cos t}{(1 + b \cos t)^2} \Rightarrow y'_t = -c \frac{\sin t}{(1 + b \cos t)^2}$$

$$y'_x = \frac{dy}{dx}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = a \frac{\cos t(1 + b \cos t) - (-b \sin t) \sin t}{(1 + b \cos t)^2} \Rightarrow x'_t = \frac{a(\cos t + b)}{(1 + b \cos t)^2}$$

$$y'_t = c \frac{-\sin t(1 + b \cos t) - (-b \sin t) \cos t}{(1 + b \cos t)^2} \Rightarrow y'_t = -c \frac{\sin t}{(1 + b \cos t)^2}$$

$$y'_x = \frac{dy}{dx} = \frac{\frac{dy}{dt}}{\frac{dx}{dt}}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = a \frac{\cos t(1 + b \cos t) - (-b \sin t) \sin t}{(1 + b \cos t)^2} \Rightarrow x'_t = \frac{a(\cos t + b)}{(1 + b \cos t)^2}$$

$$y'_t = c \frac{-\sin t(1 + b \cos t) - (-b \sin t) \cos t}{(1 + b \cos t)^2} \Rightarrow y'_t = -c \frac{\sin t}{(1 + b \cos t)^2}$$

$$y'_x = \frac{dy}{dx} = \frac{\frac{dy}{dt}}{\frac{dx}{dt}} = \frac{y'_t}{x'_t}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = a \frac{\cos t(1 + b \cos t) - (-b \sin t) \sin t}{(1 + b \cos t)^2} \Rightarrow x'_t = \frac{a(\cos t + b)}{(1 + b \cos t)^2}$$

$$y'_t = c \frac{-\sin t(1 + b \cos t) - (-b \sin t) \cos t}{(1 + b \cos t)^2} \Rightarrow y'_t = -c \frac{\sin t}{(1 + b \cos t)^2}$$

$$y'_x = \frac{dy}{dx} = \frac{\frac{dy}{dt}}{\frac{dx}{dt}} = \frac{y'_t}{x'_t} = -c \frac{\sin t}{a(b + \cos t)}$$

Задача

Знайти похідну y'_x від функції, заданої параметрично:

$$\begin{cases} x = 2 \cos t - \cos 2t \\ y = 2 \sin t - \sin 2t \end{cases}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = -2 \sin t + 2 \sin 2t$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = -2 \sin t + 2 \sin 2t \Rightarrow x'_t = 4 \cos \frac{3t}{2} \sin \frac{t}{2}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = -2 \sin t + 2 \sin 2t \Rightarrow x'_t = 4 \cos \frac{3t}{2} \sin \frac{t}{2}$$

$$y'_t = 2 \cos t - 2 \cos 2t$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = -2 \sin t + 2 \sin 2t \Rightarrow x'_t = 4 \cos \frac{3t}{2} \sin \frac{t}{2}$$

$$y'_t = 2 \cos t - 2 \cos 2t \Rightarrow y'_t = 4 \sin \frac{3t}{2} \sin \frac{t}{2}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = -2 \sin t + 2 \sin 2t \Rightarrow x'_t = 4 \cos \frac{3t}{2} \sin \frac{t}{2}$$

$$y'_t = 2 \cos t - 2 \cos 2t \Rightarrow y'_t = 4 \sin \frac{3t}{2} \sin \frac{t}{2}$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = -2 \sin t + 2 \sin 2t \Rightarrow x'_t = 4 \cos \frac{3t}{2} \sin \frac{t}{2}$$

$$y'_t = 2 \cos t - 2 \cos 2t \Rightarrow y'_t = 4 \sin \frac{3t}{2} \sin \frac{t}{2}$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t} = \frac{4 \cos \frac{3t}{2} \sin \frac{t}{2}}{4 \sin \frac{3t}{2} \sin \frac{t}{2}}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = -2 \sin t + 2 \sin 2t \Rightarrow x'_t = 4 \cos \frac{3t}{2} \sin \frac{t}{2}$$

$$y'_t = 2 \cos t - 2 \cos 2t \Rightarrow y'_t = 4 \sin \frac{3t}{2} \sin \frac{t}{2}$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t} = \frac{4 \cos \frac{3t}{2} \sin \frac{t}{2}}{4 \sin \frac{3t}{2} \sin \frac{t}{2}} \Rightarrow y'_x = \operatorname{ctg} \frac{3t}{2}$$

Задача

Знайти похідну y'_x від функції, заданої параметрично:

$$\begin{cases} x = \sin 2t \\ y = \sin^2 t \end{cases}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = 2 \cos 2t$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = 2 \cos 2t$$

$$y'_t = 2 \sin t \cos t$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = 2 \cos 2t$$

$$y'_t = 2 \sin t \cos t = \sin 2t$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = 2 \cos 2t$$

$$y'_t = 2 \sin t \cos t = \sin 2t$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = 2 \cos 2t$$

$$y'_t = 2 \sin t \cos t = \sin 2t$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t} = \frac{\sin 2t}{2 \cos 2t}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = 2 \cos 2t$$

$$y'_t = 2 \sin t \cos t = \sin 2t$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t} = \frac{\sin 2t}{2 \cos 2t} \Rightarrow y'_x = \frac{1}{2} \operatorname{tg} 2t$$

Задача

Знайти похідну y'_x від функції, заданої параметрично:

$$\begin{cases} x = \cos t + t \sin t \\ y = \sin t - t \cos t \end{cases}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = -\sin t + \sin t + t \cos t$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = -\sin t + \sin t + t \cos t = t \cos t$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = -\sin t + \sin t + t \cos t = t \cos t$$

$$y'_t = \cos t - \cos t + t \sin t$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = -\sin t + \sin t + t \cos t = t \cos t$$

$$y'_t = \cos t - \cos t + t \sin t = t \sin t$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = -\sin t + \sin t + t \cos t = t \cos t$$

$$y'_t = \cos t - \cos t + t \sin t = t \sin t$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = -\sin t + \sin t + t \cos t = t \cos t$$

$$y'_t = \cos t - \cos t + t \sin t = t \sin t$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t} = \frac{t \sin t}{t \cos t}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = -\sin t + \sin t + t \cos t = t \cos t$$

$$y'_t = \cos t - \cos t + t \sin t = t \sin t$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t} = \frac{t \sin t}{t \cos t} \Rightarrow y'_x = \operatorname{tg} t$$

Задача

Знайти похідну y'_x від функції, заданої параметрично:

$$\begin{cases} x = \frac{2}{3}\sqrt{2t^3} \\ y = \frac{1}{2}t^2 \end{cases}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2t^3} \right)$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2t^3} \right) = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2} t^{\frac{3}{2}} \right)$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2t^3} \right) = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2} t^{\frac{3}{2}} \right) = \frac{2}{3} \sqrt{2} \cdot \frac{3}{2} \sqrt{t}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2t^3} \right) = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2} t^{\frac{3}{2}} \right) = \frac{2}{3} \sqrt{2} \cdot \frac{3}{2} \sqrt{t} = \sqrt{2t}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2t^3} \right) = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2} t^{\frac{3}{2}} \right) = \frac{2}{3} \sqrt{2} \cdot \frac{3}{2} \sqrt{t} = \sqrt{2t}$$

$$y'_t = \frac{1}{2} \cdot 2t$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2t^3} \right) = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2} t^{\frac{3}{2}} \right) = \frac{2}{3} \sqrt{2} \cdot \frac{3}{2} \sqrt{t} = \sqrt{2t}$$

$$y'_t = \frac{1}{2} \cdot 2t = t$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2t^3} \right) = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2} t^{\frac{3}{2}} \right) = \frac{2}{3} \sqrt{2} \cdot \frac{3}{2} \sqrt{t} = \sqrt{2t}$$

$$y'_t = \frac{1}{2} \cdot 2t = t$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2t^3} \right) = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2} t^{\frac{3}{2}} \right) = \frac{2}{3} \sqrt{2} \cdot \frac{3}{2} \sqrt{t} = \sqrt{2t}$$

$$y'_t = \frac{1}{2} \cdot 2t = t$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t} = \frac{t}{\sqrt{2t}}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2t^3} \right) = \frac{d}{dt} \left(\frac{2}{3} \sqrt{2} t^{\frac{3}{2}} \right) = \frac{2}{3} \sqrt{2} \cdot \frac{3}{2} \sqrt{t} = \sqrt{2t}$$

$$y'_t = \frac{1}{2} \cdot 2t = t$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t} = \frac{t}{\sqrt{2t}} \Rightarrow y'_x = \frac{\sqrt{2t}}{2}$$

Задача

Знайти похідну y'_x від функції, заданої параметрично:

$$\begin{cases} x = a(t - \sin t) \\ y = a(1 - \cos t) \end{cases}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = a(1 - \cos t)$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = a(1 - \cos t)$$

$$y'_t = a \sin t$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = a(1 - \cos t)$$

$$y'_t = a \sin t$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = a(1 - \cos t)$$

$$y'_t = a \sin t$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t} = \frac{a \sin t}{a(1 - \cos t)}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = a(1 - \cos t)$$

$$y'_t = a \sin t$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t} = \frac{a \sin t}{a(1 - \cos t)} \Rightarrow y'_x = \frac{\sin t}{1 - \cos t}$$

Знаходимо x'_t і y'_t і отримані значення підставляємо до формули для $y'_x = \frac{y'_t}{x'_t}$:

$$x'_t = a(1 - \cos t)$$

$$y'_t = a \sin t$$

$$y'_x = \frac{y'_t}{x'_t} = \frac{a \sin t}{a(1 - \cos t)} \Rightarrow y'_x = \frac{\sin t}{1 - \cos t} = \operatorname{ctg} \frac{t}{2}$$

Задача

Знайти похідну y'_x від функції, заданої параметрично:

$$\begin{cases} x = \frac{1-t}{1+t} \\ y = \frac{2t}{1+t} \end{cases}$$

Розв'язати самостійно.